Talousarvio 2027 ja taloussuunnitelma 2028-2030

Kunnanhallitus 09.11.2026
318/02.01.00/2026

Tausta

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi).

Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kuntatalouden kehitys

Valtiovarainministeriön arvion mukaan Suomen talous kasvaa vuonna 2027 noin 1,8 %, mutta kuntatalouden näkymät pysyvät tästä huolimatta kireinä. Talousnäkymien asteittainen paraneminen perustuu erityisesti viennin ja investointien elpymiseen. Valtiovarainministeriön mukaan puolustushankinnat, datakeskusinvestoinnit sekä vihreän siirtymän hankkeet tukevat lähivuosien talouskasvua. Viennin kasvun arvioidaan vahvistuvan kansainvälisen kysynnän vähitellen elpyessä, mikä tukee yritysten investointeja ja työllisyyden paranemista. Työllisyyden arvioidaan kuitenkin kääntyvän kasvuun vasta vuonna 2027 ja työttömyysaste säilyy edelleen korkeana.

Rakennusalan pitkittynyt heikko suhdanne alkaa vähitellen tasaantua, mutta asuntomarkkinoiden ja asuntorakentamisen toipuminen on edelleen hidasta. Korkotason vakautuminen ja paraneva talousluottamus tukevat rakentamisen asteittaista elpymistä suunnitelmakauden loppupuolella, mutta rakentamisen volyymi jää vielä lähivuosina pitkän aikavälin keskitason alapuolelle. Talouskasvusta huolimatta kuntatalouden näkymät säilyvät haastavina, sillä palkka- ja investointimenojen kasvu sekä valtionosuusmuutokset ylläpitävät sopeuttamistarvetta useimmissa kunnissa.

Mäntsälän kunnan toimintaympäristö

Kunnan tilikauden tulos vuodelta 2027 on 1,7 milj. euroa alijäämäinen.

Mäntsälän kunnan ulkoiset toimintatuotot laskevat 28,6 % vuoden 2026 muutettuun talousarvioon verrattuna. Laskua selittää vuodelle 2026 kirjattu sote-kiinteistöyhtiön perustamisesta aiheutunut kertaluonteinen 4,2 milj. euron myyntivoitto. Vuodelle 2027 on arvioitu tontin myyntivoittoja 0,5 milj. euroa ja työterveyshuollon myynnistä saatuja myyntivoittoja 1,0 milj. euroa. Muut tuet ja avustukset pienenevät arviolta 17 % muutettuun talousarvioon, johtuen erityisesti hyvinvointipalvelujen avustusten vähenemisestä. Muilta osin tuloissa ei ole merkittävää muutosta vuoteen 2026.

Ulkoiset toimintakulut kasvavat arviolta vain 1,0 prosenttia muutettuun talousarvioon. Merkittävin kasvu kohdistuu henkilöstökuluihin, jossa kunta-alan palkkaratkaisun odotetaan kasvattavan henkilöstökuluja kokonaisuudessaan 3,9 % vanhoilla työntekijöillä vuoteen 2026 verrattuna. Mäntsälässä palkkakulut kasvavat vain 2,2 prosenttia, joka on 0,7 milj. euroa. Palkkakulujen kasvua hillitsee arvioitu henkilöstömäärätarpeen väheneminen. Henkilöstömenot kokonaisuudessaan kasvaa 1,2 milj. euroa, johtuen myös henkilöstösivukulujen kasvusta.

Palvelun ostot laskevat 3,7 %. Palvelun ostoja pienentää tarveselvitysten väheneminen, ICT-palvelujen ostojen väheneminen sekä rakennusten purkukulujen poistuminen vuoden 2027 osalta. Muissa toimintakuluissa syntyy kasvua 12,6 % muutettuun talousarvioon verrattuna, johtuen uusien vuokratilojen kasvusta.

Kunnanhallituksen talousarvioesityksessä Mäntsälän kunnan toimintakate vuonna 2027 on -64,9 milj. euroa ja vuosikate 6,9 milj. euroa. Toimintakate heikkenee vuoden 2026 muutettuun talousarvioon 6,8 prosenttia.

Konserniyhtiöistä Nivos Oy:n osalta on vuodelle 2027 varattu talousarvioon 1,6 milj. euron pääomalainakorko täysimääräisenä. Myös uuden Sotekiinteistöyhtiön osalta odotetaan 0,25 milj. euron osinkotuloutusta vuodelle 2027. Korko ja rahoitustuotot kattavat kunnan korkomenojen kasvuarvion ja rahoitustuotot on arvioitu olevan 0,55 milj. euroa positiivisena.

Kunnan vuosikate ei riitä kattamaan poistoja talousarviovuonna eikä suunnitelmavuonna 2028. Kunta joutuu rahoittamaan investointimenoja lainarahoituksella. Investointien määrä kasvaa suunnitelmavuosina merkittävästi.

Strategiset tavoitteet

Talousarvioehdotus sisältää kunnanvaltuuston 20.10.2025 hyväksymän strategian mukaiset tavoitteet. Mittareita ja niihin liittyviä tavoitteita on tarkennettu vuoden 2026 ensimmäisessä osavuosikatsauksessa ja niitä on edelleen tarkennettu vuoden 2027 talousarvioon.

Mäntsälän väestönkehityksen suunnitelmavuodet perustuvat maltilliseen n. 0,2 % kasvuun. Hyväksytyn kuntastrategian mukainen tavoite väestön kasvulle on +600 asukasta vuoteen 2030 mennessä. Talousarviokirjan tunnusluvut on laskettu maltillisemman kasvuennusteen mukaisena.

Investoinnit ja lainakanta

Bruttoinvestointien määrä on yhteensä 8,0 miljoonaa euroa. Koko kuntakonsernissa investointien määrä on yhteensä 21,3 milj. euroa.

Vuodelle 2027 on budjetoitu yleisurheilukentän peruskorjaus (1,2 milj. euroa). Muita merkittäviä investointihankkeita ei ole. Uimahallin/vesiliikuntakeskuksen suunnitteluun on vuodelle 2027 varattu investointisuunnitelmassa 0,2 milj. euroa. Uimahallin rakentamisen kokonaiskustannusarvio on 18,0 milj. euroa. Alkuvuoden 2027 aikana uimahallin tilaohjelma tuodaan kunnanvaltuustolle päätettäväksi. Päätetyn tilaohjelman perusteella päivitetään hankesuunnitelma, joka tuodaan edelleen kunnanvaltuuston päätettäväksi. Tässä yhteydessä myös päätetään, aloitetaanko hankkeen varsinainen toteutussuunnittelu.

Ehnroosin alakoulun rakentamiseen on varattu 0,3 milj. euroa suunnitteluun vuodelle 2027. Yhteensä hankkeen kokonaiskustannukset ovat 9,3 milj. euroa.

Mäntsälän kunnan lainakanta talousarviossa 2027 on n. 64 milj. euroa. Lainakanta kasvaa vuoden 2026 tilinpäätösennusteeseen verrattuna 1,0 milj. euroa, ollen vuoden 2027 lopussa 3 075 euroa/ asukas.

Mäntsälän kuntakonsernin lainakanta talousarviossa 2027 on 120 milj. euroa. Lainakanta laskee vuoden 2026 tilinpäätösennusteesta n. 0,1 milj. euroa, ollen 5 753 euroa/asukas.

Lainakantaa on saatu pienennettyä viime vuosina sekä kunnan että konserniyhtiöiden osalta. Konserniyhtiö Mäntsälän Kodit Oy:n osakekanta myytiin KAS asunnot Oy:lle, joka pienensi merkittävästi konsernivelkaa. Myös muut konserniyhtiöt ovat pienentäneet ja pienentävät velkamäärää myös suunnitelmavuosina. Talousarvion investointimenot kasvavat merkittävästi suunnitelmavuosilla, mikä kasvattaa lainakantaa. Lainakanta asukasta kohti alkaa nousemaan erityisesti vuodesta 2028 eteenpäin.

Mäntsälän kunnan lainat ja vastuut talousarviossa 2027 on yhteensä n. 84 milj. euroa, 4 008 euroa /asukas. Kuntakonsernin lainat ja vastuut ovat n. 140 milj. euroa, 6 707 euroa /asukas.

Henkilöstömäärä

Kunnan henkilöstömäärä talousarvioesityksessä on henkilötyövuosina 695,18 htv. Vuoden 2026 henkilöstömäärä talousarviossa on ollut 728,9 henkilötyövuotta.

Henkilöstömäärä vähenee, mutta merkittävin syy muutokselle on HTV-laskennan yhtenäistäminen kaikilla palvelualueilla. Vuoden 2027 luvut on määritelty aiempaa yhdenmukaisemmin, kuten se että määräaikaisen henkilöstön laskennassa ei jatkossa enää huomioida sijaisia. Tästä johtuen vuosien 2026 ja 2027 luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia.

Riskit talousarvioehdotuksessa

Taloudellisesti ja toiminnallisesti merkittävänä riskinä nähtiin haastava työllisyystilanne, joka rahoitusmielessä haastaa kunnan taloutta kolmea eri kautta. Verotulot pienenevät, kunnan osuus työttömyyden rahoittamisesta kasvaa ja kunnan maksuosuus Järvenpään isäntäkuntana hoitamista TE-palveluista kasvaa. Toiminnallisena riskinä syrjäytyminen ja pahoinvointi voi kasvaa ja erityisesti nuorten työllistyminen on hankalampaa. Tämä vaikuttaa nuorten turvallisuuden tunteeseen ja tulevaisuuden uskoon heikentävästi. Kuntaorganisaation osalta riskiin on reagoitu siten, että

henkilöasiakaspalvelua on vahvistettu resurssien osalta ja strategian mukaisesti painotetaan ohjaamon ja nuorten palveluita.

Kunnan taloudellisesti ja toiminnallisesti merkittävimpinä riskeinä nähtiin myös palveluverkon ja resurssien sopeutumattomuutta muuttuvaan palvelutarpeeseen ja kunnan taloudelliseen kantokykyyn.

Kuntakonsernin kokonaisriskit on arvioitu myös kasvaneen aiemmista vuosista. Kunnan merkittävin konserniyhtiö Nivos Oy on arvioinut liikevaihdon ja tuloksen kehityksen suhteen heikompia vuosia tuleville kahdelle vuodelle 2027-2028. Nivos Oy maksaa kunnalle 1,6 milj. euroa vuosittain pääomalainan korkoa, jonka maksukyky tulee olla turvattuna.

Kunnan konserniin syntyi tilikauden alussa uusi yhtiö Mäntsälän Sotekiinteistöt Oy, joka hallinnoi kunnan hyvinvointialueelle vuokraamaa kahta kiinteistöä, terveyskeskusta ja hyvinvointineuvolaa. Yhtiöllä on yksi ainoa vuokralainen Keski-Uudenmaan hyvinvointialue, jonka palveluverkkopäätökset ovat merkittäviä sekä yhtiön taloudelliselle tilanteelle että kunnan kokonaiselinvoimalle.

Valmistelija

Talousjohtaja Samola Riitta, riitta.samola@mantsala.fi

Esittelijä

Kunnanjohtaja Laurila Hannu

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää

1. hyväksyä osaltaan vuoden 2027 talousarvion ja suunnitelman 2028-2030 ja esittää sen edelleen valtuustolle hyväksyttäväksi.

2. hyväksyä talousarvion täytäntöönpano-ohjeet talousarviokirjan mukaisesti ja esittää nämä edelleen valtuustolle hyväksyttäväksi.

3. valtuuttaa talousjohtajan tekemään mahdolliset tekniset korjaukset talousarviokirjaan.

Tämän asian osalta pöytäkirja tarkastetaan kokouksessa.

Päätös

Liite 1. Talousarvio 2027 ja taloussuunnitelma 2028-2030